

**ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ, КВАЛИФИКАЦИЯ И ПРОДЪЛЖАВАЩО
ОБРАЗОВАНИЕ ВАРНА**

УТВЪРЖДАВАМ,
ДИРЕКТОР: .....

/ доц. д-р В. Кюркчийска /

Катедра: **Науки за образованието**

ПРОГРАМА
ЗА ПИСМЕН ИЗПИТ С УЧИТЕЛИ ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА ПРОФЕСИОНАЛНО-
КВАЛИФИКАЦИОННА
СТЕПЕН

Програмата за писмения изпит съдържа два компонента - инвариантен модел и теми за прогимназиален и гимназиален етап.

Инвариантният модел на писмената работа показва нейната логическа структура, както и съдържанието на отделните компоненти. Те произтичат от основни положения в държавната образователна политика на този етап и свързаната с това нова документация от актуални идеи и постановки в психологията, дидактиката, науката география, дидактиката на географията.

1. Място на темата в системата на обучението в съответния клас.

1.1. Чертане на граф-схема.

1.2. Анализ на граф-схемата - хоризонтални и вертикални връзки и взаимодействие.

2. Входящо равнище на учениците - какво би трябвало да знаят и да могат за успешното изучаване на темата.

3. Учебно съдържание.

3.1. Научен анализ на темата.

3.2. Методически анализ на темата.

3.2.1. Чертане на граф-схема на логиката на учебния материал.

3.2.2. Анализ на учебния материал: евентуален брой и тематика на учебни (урочни) единици, водещи идеи: знания - система от понятия, закономерности, факти; начини за дейност- умения, компетенции, модели за поведение.

3.2.3. Мнение за съдържанието (съответствие с ДОС, обем, състав, значимост, достъпност и др.).

4. Представяне (анализ) на наличните и необходими ресурси – учебник, географска карта, реални обекти (природни, социални, икономически), електронни средства и др. в локалната образователна среда.

5. Аспекти на образователната технология по темата:

- типове уроци по темата;

- интерактивни методи и форми на организация.

6. Контрол.

6.1. Варианти на контрол – методи и инструментариум, измерване на резултатите.

ТЕМИ, ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

1. Модел за изучаване на географското положение на избрани континенти.
2. Модел за изучаване на избран природен компонент - релеф, климат, води.
3. Модел за изучаване на природата на избрани континенти.
4. Модел за изучаване на населението и политическата карта на избрани континенти.
5. Модел за изучаване на стопанството на избрани континенти.
6. Модел за изучаване на географското положение и природата на България.
7. Модел за изучаване на населението на България.
8. Модел за изучаване на стопанството на България.

ТЕМИ, ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

1. Модел за изучаване на избрана геосфера - литосфера, хидросфера, атмосфера.
2. Модел за изучаване на населението на света.
3. Модел за изучаване на политическата организация на света.
4. Модел за изучаване на световното и националното стопанство.
5. Модел за изучаване на избран сектор на световното стопанство - първичен, вторичен, третичен.
6. Модел за изучаване на избрани природни компоненти на България - релеф, полезни изкопаеми, климат, почви.
7. Модел за изучаване на избрани природни области - Дунавска равнина Старопланинска област, Рило-Родопска област.
8. Модел за изучаване на избран сектор на стопанството на България първичен, вторичен, третичен.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Владева, Р. Съвременни аспекти на системата „Обучение по география“. Шумен, УИ „Епископ Константин Преславски“, 2016.
2. Гайтанджиева, Р., Ангелова-Ганчева и др. Контролът в обучението по география. Теория, методология, практика. С., Просвета, 2000.
3. Гайтанджиева, Р. Стратегия на географското образование в средното общообразователно училище при новите реалности. С., ИК Аноубис, 2000.
4. Дерменджиева, С., П. Събева, Б. Димитрова. География и образование. Методика на обучението по география I част, УИ „Св. св. Кирил и Методий“, В. Търново, 2010.
5. Дерменджиева, С., П. Събева, Б. Димитрова. Урокът по география, УИ „Св. св. Кирил и Методий“, В. Търново, 2012.
6. Дончев, Д., М. Пенерлиев. Геоикономика, изд. ШУ, Шумен, 2003.
7. Закон за предучилищното и училищното образование. ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г.
8. Кръстев, Т., Св. Станкова. Природна география на континентите., Ш., 2005, 2006.
9. Кръстев, Т., Св. Станкова. Природна география на България и Черно море. Част I – Обща характеристика на националното географско пространство, УИ “Еп. К. Преславски”, Шумен, 2008.

10. Кръстев, Т., Св. Станкова. Природна география на България и Черно море. Регионална характеристика – природни области, В. Търново, Фабер, 2011.
11. Младенов Ч., И. Владев, Р. Владева. Обща геодемография, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски”, Шумен, 2003.
12. Наредби за прилагане на Закона за предучилищното и училищното образование
13. Събева, П. Електронен модел на обучение по география и икономика в прогимназиален етап, ИВИС, В. Търново, 2014.
14. Тишков Х., Д. Владев. Обща климатология и хидрология. С., 1998, 2004.
15. Учебни програми по география и икономика за V, VI, VII, VIII, IX и X клас задължителна подготовка.
16. Учебници и книги за учителя по география и икономика за V, VI, VII, VIII, IX и X клас задължителна подготовка.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

За придобиване на четвърта професионално-квалификационна степен учителят следва да изяви професионалните си умения за научна и методическа интерпретация на проблеми, вързани с учебното съдържание по география и икономика, и за конструиране в съответствие с тях на подходящи за образователния процес методически решения.

Писмената работа обхваща научна и методическа интерпретация на проблема. В този случай от една страна се прилага постигнатото от пета професионално квалификационна степен и от друга - се достига по-високо равнище на професионална компетентност.

На кандидатите се предоставят необходими работни материали (учебници, атласи).

Преди изпита комисията определя няколко теми, една от които се изтегля на лотариев принцип. Формулировката на темата е в обхвата на съдържанието на програмата.

Изпитът е анонимен - анонимността се разкрива след като приключи проверката и се форми оценката.

Писмената работа се проверява от всички членове на комисията и се оценява с консенсус. Оценките се оформят с точност до 0.50. При преценката се обръща внимание и на проявената от кандидата езикова култура.

Оценката на комисията е окончателна и не подлежи на преразглеждане.

Програмата на писмения изпит съдържа два компонента: инвариантен модел на писмена разработка и теми.